

Ebre

Vinebre, vila riberenca bressol de personatges significats

ANTON MONNER
Cronista de Gandesa

Crònica

De Sant Enric d'Ossó a l'inventor Josep Nogués, o Josep de Massip. A la població, d'uns 400 habitants, van nèixer també la periodista Enriqueta Ferrús, el músic Josep Vila o l'arquitecte Albert Vilaplana, entre d'altres

Vinebre és una població de la Ribera d'Ebre amb molta història, situada entre el Pas de l'Ase, on s'acaba la Serra del Tormo o de les Aubagues, solcat pel riu Ebre per llevant i la Central Nuclear d'Ascó per ponent. Durant segles, al Pas de l'Ase, només existia un corriol estret, entre el rocam muntanyenc i el riu, per on les mules remuntaven els llaguts de mercaderies i viatgers que del mar, per Tortosa, entraven a les Espanyes.

Per ser lloc estratègic, ha viscut vicissituds històriques importants que en moments determinats han fet trontollar l'existència dels vinebrans, sobretot quan hagueren de desplaçar l'antiga vila situada a la partida del 'Pedruscall', al lloc actual, davant el riu.

Va ser l'any 1284 quan Guillem d'Entença, senyor de Móra, va guerrear contra l'Orde del Temple per temes fiscals i va destruir la vila i l'ermita de Sant Miquel. La població depenia d'Ascó fins al 1691, quan el bisbat va fer construir l'església de Sant Joan Baptista, per tal que els seus habitants poguessin complir els deu-

El Pas de l'Ase, Ca Don Joan o el col·legi Teresià són alguns dels seus actius turístics

res religiosos al poble sense necessitat de creuar el riu per assistir-hi a Ascó.

Malgrat ser un poble d'uns 400 habitants, ha sobresortit per ser bressol de personatges rellevants. El més significat és Sant Enric d'Ossó, conegut a la vila com 'lo Fundador', per haver creat l'any 1876 la Congregació religiosa de les Teresianes. Altres, com Enriqueta Ferrús, periodista i membre de la renaixença ebreca; Josep Vila, músic del Moviment Coral i medalla d'Honor de Barcelona; Albert Vilaplana, arquitecte, autor de memorials obres a Barcelona; Josep Maria Pros, erudit de la vida de sant Enric; Jordi Just,

Josep Nogués, amb un dels seus invents. FOTO: JOAN REVILLAS

expresident de la Cambra de Comerç de Reus; o Sílvia Veà, doctora en filologia, professora de la URV i publicista.

Vimblanc

Aquesta vila riberenca, a més de significades personalitats, disposa d'atractius turístics importants; els fruiters en el moment de florir constitueixen un espectacle indescriptible d'olors i colors, o el Vimblanc, un vi dolç que els cartoixans prioratins de Scala Dei van introduir a la vila i Sant Enric el va prodigar conreant les garnatxes a la seva finca 'La Burreta', i un cop elaborat, l'enviava als col·legis de la comunitat com a vi de consagrar.

Altres atractius propis del riu, els paisatges muntanyencs, l'ermita de Sant Miquel reconstruïda i engrandida pels monjos cartoixans de Scala Dei, el mateix Pas de l'Ase amb les restes ibèriques i romanes, on el general Rorjo de l'exèrcit republicà hi va construir una fortificació durant la Batalla de l'Ebre, o l'embarcador

que durant segles va servir per passar d'un costat a l'altre del riu, quan no existia la carretera de l'Eix de l'Ebre entre Móra i Flix, per on circulaven els llaüts i el pas de sirga.

També a la mateixa vila hi ha el magnífic edifici senyorial conegut per Ca Don Juan, del segle XVI, i el Col·legi Teresià, obra modernista de l'arquitecte Bernardí Martorell, col·laborador d'Antoni Gaudí, dignes de ser visitats per la seva majestuositat.

Es tracta d'una petita vila pel volum però gran pels atractius turístics, i rica en personatges i cultura. I per dignificar l'article citaré a «l'inventor»; Josep de Massip, renom com se'l coneix. El seu nom real és Josep Nogués i és serraller d'ofici. El seu pare el va enviar a estudiar a Falset, a l'Escola de Formació Professional de Mecànica i instat a treballar, als 12 anys ja soldava ferros i era aficionat a la mecànica. No volia que anés a collir (robar) cireres, com els xiquets feien, en sortir de l'escola. Un oncle seu, un tal Massip (del que li ve el renom),

era un 'manetes' per fer invents i li encomanà la destresa d'inventor. En arribar a Falset, es va distingir pels seus coneixements i per l'ambició de saber més sobre la potencialitat de les màquines. El seu pare era granger d'ofici i pagès. Quan feia dos anys que en Josep estudiava a Falset, el pare es va posar malalt. Ell, era el gran de quatre germans als 14 anys va posar-se a treballar a una serralleria per ajudar la família.

En conèixer l'ofici s'instal·là de serraller i treballant com la resta de ferrers, alguns clients li van demanar feines especials. Una de les primeres va ser convertir un multicultiu per un pagès d'Ascó que havia quedat sense poder caminar, en un vehicle on podia carregar la fruita al remolc i en seient per acomodar-se. Posteriorment, un altre pagès li va demanar que li muntés una corriola per pujar les ametlles a les glicionat a la mecànica. Era volia un motor elèctric i amb un braç que recollia els sacs del carrer els pujava al més amunt on els deixava col·locats on desitjava. De fer-

ros vells de Ferros Altadill (Pellot de Corbera), comprats a tant el quilo i d'andròmines inservibles, construïa màquines per atendre les necessitats dels clients. Va muntar-ne dotzenes, úniques i originals, construïdes per les seves habilitats. Una d'elles va cridar poderosament l'atenció adaptant un automòbil per creuar el riu Ebre pel fons. Al vehicle li va posar antenes de cinc metres d'alçada per on respirava el motor i per un sortien els gasos de la combustió i dels eixos de la tracció. Circulava pel fons del riu i per respirar el conductor, tenia el cap per sobre de l'aigua amb una plataforma construïda sobre el vehicle. Va ser un espectacle on van acudir gent de tot arreu per veure el que va ser considerat com una heroicitat per la seva originalitat, amb reportatges televisius inclosos.

I el que més fama li ha donat va ser «la graella dels calçots». Per una festa comarcal de la Ribera va construir dues graelles

Josep Nogués ha creat una graella automatitzada per a centenars de calçots

automatitzades amb dos braços, on automàticament es coïen 700 calçots dipositant-los sobre una taula on s'introduïen d'altres per coure'ls. Posteriorment, va idear-la de 4 braços i coure'n 1400 i a les calçotades de les rodalies se'l crida per coure els calçots. La màquina la trasllada amb una camioneta i fins i tot la va portar a Waterloo, a la residència del president Puigdemont per celebrar-hi una calçotada. L'autor té un magatzem ple de màquines construïdes i molts dels clients, quan no les han necessitat, li han retornat per col·leccionar-les.

Josep de Massip de Vinebre és famós per les seves obres al poble que el va veure nèixer, com un personatge carregat d'idees i d'invents que l'han fet sobresortir com un inventor seriós, humil i il·luminat.